การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

สุภาพร หลีจ๊ะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

สุภาพร หลีจ๊ะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION USING THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS. UNDER THE LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, REGION 3

SUPAPORN LEEJA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment

of the Requirements for the Master of Education Degree

in Educational Administration

May 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ของ สุภาพร หลีจ๊ะ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. จิติมา วรรณศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภา อำนวยรัตน์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง: การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ผู้ศึกษาค้นคว้า: สุภาพร หลีจ๊ะ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภา อำนวยรัตน์

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำนวน 242 คน โดยใช้ตารางเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item–Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One–way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

Title: A STUDY OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION USING THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS. UNDER THE LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, REGION 3

Author: Supaporn Leeja, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. Sopa Umnuayrat

Keywords: School Administration, Good Governance, School Administrators

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) To study the opinions of teachers towards educational institution administration by using the principles of good governance of educational institution administrators. Under the Lampang Primary Educational Service Area Office, Region 3 2) to compare the teachers' opinions on the administration of educational institutions by using the principles of good governance of the school administrators Under the Lampang Primary Educational Service Area Office 3 classified by working experience and size of educational institutions. The sample group used in this research consisted of 242 teachers under the Lampang Primary Educational Service Area Office, Area 3 consisting of 242 people, by using the sample size tables of Krejcie and Morgan and stratified random sampling. Research tools for collecting data were sets of rating scale questionnaires. The statistics used to analyze the data were frequency, mean, standard deviation, F-test, One-way Anova and Scheffe's pair comparison.

The results of the research showed that 1) The results of a study of teachers' opinions on school administration by using the principles of good governance of the school administrators. Under the Lampang Primary Educational Service Area Office, Region 3 overall at a higher level. 2) The results of the comparison of teachers' opinions on the school administration by using the principles of good governance of the school administrators. Under the Lampang Primary Educational Service Area Office 3 classified by work experience Overall and each aspect is not different.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตรจารย์ ดร.โสภา อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บูรณะชาติ อาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายมนตรี ธิแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวังเหนือ และนายสมคิด สืบแจ้ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งฮั้ววิทยา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้บริหารและคณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาตลอดมา เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจในยามที่เหนื่อยล้า และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอจงได้รับส่วนแห่งความดีนี้ทุกท่านเทอญ

สุภาพร หลีจ๊ะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถามการวิจัย 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

สมมติฐานของการวิจัย 5

ขอบเขตของการวิจัย 5

นิยามศัพท์เฉพาะ 7

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย 9

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 11

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 11

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล 19

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 29

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 31

กรอบแนวคิดในการวิจัย 37

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 38

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง....38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย....39
การเก็บรวบรวมข้อมูล 41
การวิเคราะห์ข้อมูล 41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....44
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม....45
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 46
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา....57
บทที่ 5 บทสรุป....60
สรุปผลการวิจัย 60
อภิปรายผลการวิจัย....63
ข้อเสนอแนะ....70
บรรณานุกรม 71
ภาคผนวก 75
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 76
ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)....77
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out) 84
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย....86
ประวัติผู้วิจัย 93

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนสถานศึกษาแยกตามขนาด 2 ขนาด ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 30

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 38

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 45

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในภาพรวม 46

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิผล 47

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิภาพ 48

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการตอบสนอง 49

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ 50

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความโปร่งใส 51

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม 52

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการกระจายอำนาจ 53

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักนิติธรรม 54

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความเสมอภาค 55

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ 56

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 57

ตาราง 16 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe's) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในด้านหลักการมีส่วนร่วมความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 58

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา 59

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แผนภาพหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) 29

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ให้ผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการบริหารประเทศ ทั้งยังสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความร่วมมือร่วมใจกัน รวมทั้งลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคี ปรองดองกัน และการดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานของภาครัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย เช่น หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564, หน้า 1–2) และรัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้อง และบูรณาการให้เกิดเป็นพลังเพื่อผลักดันให้ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมสังคมไทยให้อยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบสังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคี และร่วมมือกันเสริมสร้างเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564, หน้า 17) รูปแบบการกระจายอำนาจในการบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ และมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ ที่มีผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระ และต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงได้ให้ความสำคัญโดยมุ่งเน้น Good Governance ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงได้กำหนดให้ส่วนราชการและจังหวัดจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี หรือ “Organizational Governance (OG)” เพื่อประกาศเจตนารมณ์ขององค์กรว่าจะดำเนินการด้วยการยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการประชุมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 กับหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ เพื่อเสริมสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารจึงควรใช้เทคนิคหลักการบริหารงานที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีกำลังใจและพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 3) ทั้งนี้ หน่วยงานในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ สถานศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำร่องในการดำเนินการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถด้านการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และให้ความสำคัญโดยมุ่งเน้น Good Governance ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยและกำหนดให้ส่วนราชการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี หรือ “Organizational Governance (OG)” เพื่อประกาศเจตนารมณ์ขององค์กรว่า จะดำเนินการด้วยการยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กับหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ เพื่อเสริมสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพผู้บริหาร หลักการบริหารงานที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีขวัญกำลังใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจจนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ (ชรินรัตน์ แผงดี, 2562, หน้า 21)

จากรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในการเข้าร่วมงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ปีงบประมาณ 2563 พบว่า ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563 ในภาพรวมระดับประเทศจากการประเมินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งสิ้น 225 เขต ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ซึ่งถือว่า มีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับ “B” แต่ผลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้คะแนน 70 ซึ่งถือว่ามีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับ “C” จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผู้รับการบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและจัดเอกสารหลักฐานการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่าน คือ การปฏิบัติหน้าที่การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์ของราชการ การแก้ไขปัญหาการทุจริต ประสิทธิภาพการสื่อสาร การปรับปรุงระบบการทำงานการเปิดเผยข้อมูล และการป้องกันการทุจริต พบประเด็นที่เป็นข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนที่จะต้องแก้ไขและพัฒนาหน่วยงาน คือ 1) แผนหรือมาตรการป้องกันการทุจริตยังไม่สามารถดำเนินได้ครบตามภารกิจ 2) มาตรการในการป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานยังไม่มีความชัดเจนและยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เฝ้าระวังการทุจริต 3) ขั้นตอนในการให้บริการมีความยุ่งยากซับซ้อน 4) ช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังมีช่องทางน้อย และ 5) ข้อมูลพื้นฐานขององค์กรยังไม่ครบถ้วนจึงทำให้มีแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประจำปีงบประมาณ 2564 เพื่อให้เกิดความปลอดโปร่งใสในการบริหาร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเข้าร่วมงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำปีงบประมาณ 2564 ได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3, 2563)

จากรายงานได้กำหนดมาตรการโดยมุ่งเน้นให้มีการบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดหลักธรรมาภิบาลตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมถึงบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพื่อเป็นแนวนโยบายและหลักปฏิบัติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมถึงการบริหารราชการแผ่นดินในทุกภาคส่วนนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายหรือประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และยังนำไปสู่ปัญหาการไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายในองค์กรต่าง ๆ ทุกระดับอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อาทิเช่น ปัญหาธรรมาภิบาลด้านการขาดความโปร่งใสในการบริหารงานและการบริหารงบประมาณของหน่วยงาน ปัญหาความขัดแย้งอย่างรุนแรงของผู้บริหารระดับสูง ดังนั้น ธรรมาภิบาลจึงเป็นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการให้บริการสาธารณะ

แก่ประชาชนในรูปแบบที่ครอบคลุมการบริหารจัดการที่หลากหลายในมิติต่าง ๆ อาทิเช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองที่ดี การปราศจากการทุจริตคอร์รัปชั่น และมีการบริหารการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยความความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรมจริยธรรมอื่น ๆ ในการบริหารองค์กร/เครือข่ายตามหลักบรรษัทภิบาล รวมถึงการให้องค์กรอื่น ๆ ที่มิใช่ส่วนราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐ ซึ่งคุณลักษณะของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแนวใหม่จะประกอบไปด้วย 7 หลักการสำคัญ คือ 1) การสนองความต้องการของประชาชน 2) การเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม 3) มีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) มองประชาชนเป็นพลเมืองของรัฐไม่ใช่ผู้บริโภค 5) ยึดหลักความรับผิดชอบต่อการบริหาร 6) การบริหารยึดหลักคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ 7) ยึดหลักค่านิยมประชาธิปไตยและการให้บริการสาธารณะที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมในการส่งเสริมแนะนำกระบวนการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สุดสาคร สิงห์ทอง, 2560, หน้า 25)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จะอยู่ในระดับใด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา จะมีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

2. ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำนวน 93 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 611 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2564, สื่อออนไลน์)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, หน้า 8-9) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่

1. หลักประสิทธิผล
2. หลักประสิทธิภาพ
3. หลักการตอบสนอง
4. หลักภาระรับผิดชอบ
5. หลักความโปร่งใส
6. หลักการมีส่วนร่วม
7. หลักการกระจายอำนาจ

8. หลักนิติธรรม

9. หลักความเสมอภาค

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

1.1 ประสบการณ์การทำงาน

1.1.1 น้อยกว่า 5 ปี

1.1.2 ระหว่าง 5–10 ปี

1.1.3 ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

1.2 ขนาดของสถานศึกษา

1.2.1 ขนาดเล็ก

1.2.2 ขนาดกลาง

2. ตัวแปรตาม คือ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

2.1 หลักประสิทธิผล

2.2 หลักประสิทธิภาพ

2.3 หลักการตอบสนอง

2.4 หลักภาระรับผิดชอบ

2.5 หลักความโปร่งใส

2.6 หลักการมีส่วนร่วม

2.7 หลักการกระจายอำนาจ

2.8 หลักนิติธรรม

2.9 หลักความเสมอภาค

2.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วย 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ จำนวน 93 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารสถานศึกษา** หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน รวมถึงการนำสถานศึกษาไปสู่จุดหมายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง หลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล การบริหารในสถานศึกษา ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ

2.1 **หลักประสิทธิผล** หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.2 **หลักประสิทธิภาพ** หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

2.3 **หลักการตอบสนอง** หมายถึง การให้บริการสามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

2.4 **หลักภาระรับผิดชอบ** หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

2.5 หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

2.6 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

2.7 หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชน ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

2.8 หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.9 หลักความเสมอภาค หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดย ไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

2.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

4. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

5. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาของครูผู้สอนนับตั้งแต่วันบรรจุเป็นเป็นข้าราชการครู หรือวันที่เริ่มปฏิบัติงานในสถานศึกษาถึงปัจจุบัน จำแนกเป็น 3 ช่วง คือ น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5–10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

6. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งขนาดสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตามการแบ่งขนาดของสถานศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวน 2 ขนาด คือ ขนาดเล็กและขนาดกลาง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบ กำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 ทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน และอำเภอวังเหนือ ทั้งหมด จำนวน 93 แห่ง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ในด้านวิชาการ

1.1 ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

1.2 ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำง่านและขนาดของสถานศึกษา

2. ประโยชน์ในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลการวิจัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
   1.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา
   1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
   2.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล
   2.2 ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล
   2.3 ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล
   2.4 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล
   2.5 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายการบริหาร โดยจะเน้นในเรื่องของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการนำนโบบายไปปฏิบัติ ซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงานทุกชนิดตามที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

สุภัค ยมพุก (2558, หน้า 14) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือและความ

รับผิดชอบต่อหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

มูนา จำรง (2560, หน้า 30) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การปฏิรูปมีแนวทางเพื่อความยืดหยุ่นและความรวดเร็วด้านจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลด้วย

ปิยะนุช บัวชุม, สมคิด นาคขวัญ และชูศักดิ์ เอกเพชร (2561, หน้า 11) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรภายในสถานศึกษา กระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลภายใต้การรับผิดชอบ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

ไกรศร เจียมทอง (2561, หน้า 31) การบริหารงานในสถานศึกษาคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีมาตรฐานตามหลักสูตรกำหนดโดยบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในการจัดการศึกษาจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์ และมีประสานชุมชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

บุญส่ง กรุงชาลี (2561, หน้า 11) การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในงานทั้ง 4 งาน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่การนำหลักการทฤษฎีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

มณฑาทิพย์ นามนุ (2561, หน้า 21) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักการและกระบวนการมาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินงานทั้ง 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนางานตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาบุคคลสำคัญ ซึ่งมีบทบาท มีอำนาจหน้าที่กับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และการดำเนินการจัด

การศึกษาตามโครงสร้างการบริหารของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน รวมถึงการนำหน่วยงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. ทฤษฎีระบบราชการ “Bureaucracy” ของแมคซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (1920 อ้างอิงใน มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561, หน้า 21) เป็นนักทฤษฎีองค์กรชาวเยอรมัน ซึ่งอธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครอง (Domination) โดยกล่าวว่า ผู้นำหรือนักบริหารจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้ ขึ้นอยู่กับการที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชายินยอมที่จะปฏิบัติตาม และจะต้องมีระบบการบริหารมาดำเนินการให้คำสั่งมีผลให้บังคับได้ แนวคิดระบบราชการ (Bureaucracy) (มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561, หน้า 22) จะทำหน้าที่เป็นกลไกการบริหารของกลุ่มชน โดยผู้นำจะใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายปกครองบังคับบัญชาโดยผ่านระบบราชการ องค์กรแบบระบบราชการตามแนวคิดของ Max Weber จะประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ 7 ประการดังนี้

1.1 หลักลำดับขั้น (Heirachy) หลักการนี้มีเป้าหมายที่จะทำให้องค์กรต้องอยู่ภายใต้การควบคุม โดยเชื่อว่าการบริหารที่มีลำดับขั้นจะทำให้ระบบการสั่งการและการควบคุมมีความรัดกุมทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารที่เน้นกฎเกณฑ์และขั้นตอนมีความเหมาะสมในช่วงศตวรรษที่ 19–20 แต่เมื่อสถานการณ์โลกเปลี่ยนไปการบริหารตามลำดับขั้นจึงเริ่มมีปัญหา เพราะการทำงานในปัจจุบันต้องการความรวดเร็ว คนต้องการเสรีภาพมากขึ้น ประชาชนต้องการบริการที่สะดวกรวดเร็ว แต่ในองค์กรขนาดใหญ่ที่ใช้ระบบราชการมีคนจำนวนมาก แต่มากกว่าครึ่งจะอยู่ในตำแหน่งระดับผู้บริหาร หัวหน้างานกว่าจะตัดสินใจงานสำคัญ ๆ ต้องรอให้ผู้บริหาร 7–8 คน เซ็นอนุมัติตามขั้นตอน และยังมีกฎเกณฑ์มากมาย ส่วนพนักงาน (ข้าราชการ) ระดับล่างจำนวนมากทั้งหมดมีหน้าที่ทำงานเอกสาร โดยการตรวจบันทึกของคนอื่นแล้วเขียนบันทึกส่งให้เจ้านาย มีฝ่ายวางแผนฝ่ายวิชาการเป็นผู้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้ การที่ผู้นำคิดว่าวิธีการบริหารองค์กรขนาดใหญ่คือเผด็จการถือเป็นความเชื่อที่ผิดมาก เพราะผู้บริหารสูงสุดไม่ได้รู้คำตอบได้ทุกเรื่อง แต่ควรมองหาคำตอบที่ดี ถูกต้อง จากผู้อื่น ด้วยการลดขั้นตอน ลดลำดับขั้นของการสั่งการออกไป ในขณะที่รักษาความสามารถในการควบคุมที่จำเป็นไว้ โดยการตัดขั้นตอนของผู้บริหารที่ไม่เพิ่มมูลค่าให้กับงานนอกจัดองค์กรที่เป็นแนวราบมากขึ้น และทำให้คนที่ทำงานในระดับรอง ๆ ลงมา สามารถควบคุมดูแลและรับผิดชอบต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของตนเอง

1.2 ความสำนึกแห่งความรับผิดชอบ (Responsibility) เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องมีความสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ความรับผิดชอบ หมายถึง การรับผิดและรับชอบต่อการกระทำใด ๆ (Responsibility) ที่ตนได้กระทำลงไปและความพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบโดยผู้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลาด้วยอำนาจ (Authority) หมายถึง ความสามารถในการสั่งการ บังคับบัญชา หรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้มีการดำเนินการหรือปฏิบัติการต่าง ๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1.3 หลักแห่งความสมเหตุสมผล (Rationality) ความถูกต้องเหมาะสมของแนวปฏิบัติที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (Effective) การทำงานหรือการดำเนินกิจการใด ๆ ที่สามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4 หลักการมุ่งสู่ผลสำเร็จ (Achievement Orientation)

1.4.1 การปฏิบัติงานใด ๆ จะต้องมุ่งสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรเสมอ (ประสิทธิผล)

1.4.2 ประสิทธิผลหรือผลสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยอย่างน้อย 3 อย่าง คือ

1.4.3 เจ้าหน้าที่ต้องมีหลักการและวิธีการในการตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้องโดยถือหลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หรือหลักประหยัด (Economy) ในระหว่างทางเลือกหลาย ๆ ทางที่จะต้องใช้จ่ายเงินเท่ากันควรเลือกทางเลือกที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ถ้ามีทางเลือกที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลได้เท่า ๆ กันหลายทางเลือก ควรเลือกทางเลือกที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

1.4.4 ความมีประสิทธิผลในการบริหารงานจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน

1.4.5 การบริหารจะได้รับประสิทธิผลสูงสุดต่อเมื่อมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะงาน สถานที่ ช่วงเวลา สภาพแวดล้อมในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเป้าหมายหรือผลสำเร็จที่ต้องการ

1.5 หลักการทำให้เกิดความแตกต่างหรือการมีความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) คุณลักษณะของโครงสร้างในองค์กรแบบระบบราชการซึ่งมีการแบ่งงานมีการจัดแผนกงานหรือจัดส่วนงาน (Departmentation) ขึ้นมา เพราะภารกิจการงานขององค์กรขนาดใหญ่มีจำนวนมาก จึงต้องมีการแบ่งงานที่ต้องทำออกเป็นส่วน ๆ แล้วหน่วยงานมารองรับการจัดส่วนงานอาจยึดหลักการจัดองค์กรได้หลายรูปแบบ คือ การแบ่งส่วนงานตามพื้นที่

เป็นการแบ่งงานโดยการกำหนดพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และมีการกำหนดภารกิจบทบาทอำนาจหน้าที่ที่องค์กรต้องบริหารจัดการไว้ด้วย เช่น การแบ่งพื้นที่การบริหารราชการออกเป็น จังหวัด อำเภอ อบจ. อบต. เทศบาล

1.5.1 การแบ่งงานตามหน้าที่ หรือภารกิจที่องค์กรจะต้องปฏิบัติจัดทำ เช่น การจัดแบ่งงานของกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง

1.5.2 การแบ่งงานตามลูกค้า หรือผู้รับบริการ เช่น การแบ่งโรงพยาบาลออกเป็น โรงพยาบาลเด็ก โรงพยาบาลหญิง โรงพยาบาลสงฆ์

1.5.3 การแบ่งงานตามขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานโดยคำนึงว่างานที่จะทำ สามารถแบ่งออกเป็นกี่ขั้นตอนอะไรบ้างแล้วกำหนดหน่วยงานมารองรับ

1.6 หลักระเบียบวินัย (Discipline) ต้องมีการกำหนดระเบียบวินัย และบทลงโทษขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกการควบคุมความประพฤติของสมาชิกทุกคนในองค์กร

1.7 ความเป็นวิชาชีพ (Professionalization)

1.7.1 ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรราชการ ถือเป็นอาชีพอย่างหนึ่งและต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา

1.7.2 ความเป็นวิชาชีพ “รับราชการ” นั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในภาระหน้าที่ของตน ด้วยความสำเร็จของระบบราชการในอดีตเกือบ 100 ปี ที่ผ่านมา

1.7.3 มีวิธีการจัดองค์กรที่มีระบบการทำงานที่ชัดเจน ตั้งอยู่บนหลักการของความสมเหตุสมผล

1.7.4 มีการใช้อำนาจตามสายการบังคับบัญชา มีการแบ่งงานตามหลักความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้ระบบราชการสามารถทำงานที่มีขนาดใหญ่และสลับซับซ้อนได้อย่างดี

1.7.5 ระบบราชการพัฒนาและใช้มาในช่วงที่สังคมยังเดินไปอย่างช้า และเพิ่งปรับเปลี่ยนมาจากสังคมศักดินาประชาชนยังไม่ตื่นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ

1.7.6 ผู้มีอำนาจในระดับสูงยังเป็นผู้มีข้อมูลที่มากพอต่อการตัดสินใจได้ดีกว่าคนในระดับล่างหรือประชาชนทั่วไป

1.7.7 คนส่วนใหญ่ยังมีความจำเป็นและต้องการบริการสาธารณะจากรัฐเหมือนกัน เช่น บริการทางด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา สาธารณูปโภคต่าง ๆ องค์กรภาครัฐที่บริหารแบบระบบราชการจึงสามารถดำเนินงานได้อย่างไม่มีปัญหามากนัก

2. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ลำดับ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ลำดับ ของมาสโลว์ เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยมเขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่าการตอบสนองแรงขับเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ เขามีความเชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาสโลว์แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

2.1 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า

2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความปลอดภัยทั้งทางด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

2.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึง การที่ให้บุคคลอื่นมารักชื่นชอบ รวมถึงมิตรภาพที่ดีที่สามารถปรึกษาหากันได้

2.4 ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (Esteem Needs) หมายถึง อยากให้มีคนยกย่องเชิดชู ทั้งชื่อเสียงเพื่อให้เป็นบุคคลที่น่ายกย่อง น่าเกรงขาม

2.5 ความต้องการความสำเร็จของชีวิต หมายถึง ความต้องการที่จะทำตามเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือ ความมุ่งหมายที่คาดหวังไว้ เพื่อพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพและสมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม มาสโลว์ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการมนุษย์ไว้ดังนี้

2.5.1 ความต้องการของมนุษย์มีอยู่เสมอ

2.5.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมนั้น ๆ อีกต่อไป

2.5.3 ความต้องการของมนุษย์จะเรียงกันเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ

3. ทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่

ทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่ของ อังริ ฟาโยล (Henri Fayol) เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการการปฏิบัติการ(Operational Management Theory)หรือเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่เขาเชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และเขาสนใจที่จะศึกษาองค์กร โดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Managerial Activities) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 อย่าง คือ

3.1 การวางแผน (Planning)

3.2 การจัดองค์กร (Organizing)

3.3 การบังคับบัญชา หรือการสั่งการ (Commanding)

3.4 การประสานงาน (Coordinating)

3.5 การควบคุม (Controlling)

อังรี ฟาโยล (Henri Fayol) เป็นนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส มีประสบการณ์ด้านการบริหารองค์กรของรัฐขนาดใหญ่ ได้นำเสนอหลักการที่เขาเรียกว่าหลักการจัดการ 14 ประการ (Fayol's Fourteen Principles of Management) ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. การจัดแบ่งงาน (Division of Work) หลักการ คือ การทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคนเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (Authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็จะต้องติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (Discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์กร การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้น เกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์กรก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (Unity of Command) พนักงาน หรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอด ๆ ไปแต่ละคนจะรู้ว่า ใครคือเจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (Unity of Direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์กรจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียวและจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตน (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์กรนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์กรจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตน

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (Remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์ส่วนตน แต่องค์กรก็จะต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถ และเป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (Centralization) การรวมศูนย์ หมายถึง ระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์กรที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (Scalar Chain) หมายถึง สายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือ จะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตามถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้าก็ให้มีการข้ามขั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (Order) หมายความถึง คนหรือวัสดุอุปกรณ์ ที่อยู่ในที่และเวลาอันเหมาะสม ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงก็สามารถมีคนทดแทนได้เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (Equity) ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตาและยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ

12. ความมั่นคงและสามัญฐานะของบุคลากร (Stability of Tenure of Personnel) ทั้งนี้ โดยมองว่าการที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อย ๆ นั้น จะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (Esprit De Corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความราบรื่น และความเป็นปึกแผ่น

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยเฟรเดอริค เฮิร์ซเบอร์ก (Frederick Herzberg) ได้ศึกษา เรื่อง เกี่ยวกับแรงจูงใจของคน เขาได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์พนักงานในเรื่องของความพึงพอใจจากการทำงาน และสรุปผลได้ว่า แรงจูงใจของมนุษย์จะประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

4.1 ปัจจัยภายนอก หรือเรียกว่า Hygiene Factors ปัจจัยภายนอกนั้นจะเป็นแรงจูงใจที่สนองตอบต่อความต้องการภายนอกของคน จะทำให้คนพึงพอใจได้ในเบื้องต้นและจะมีผลต่อคนอยู่ไม่นานนัก

4.2 ปัจจัยภายใน หรือ Motivation Factors จะก่อให้เกิดแรงจูงใจกับคนอยู่ได้นานกว่าปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในที่ประกอบด้วยการที่คนทำงานจนบรรลุผลสำเร็จตาม

เป้าหมายที่วางไว้ การได้รับการยอมรับจากหัวหน้างานหรือคนรอบข้าง การที่ได้ทำงานอย่างเป็นตัวของตัวเอง การที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองทำอยู่ การได้รับการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือการเจริญเติบโตในวุฒิภาวะส่วนตัวขึ้นไปเรื่อย ๆ นั้น จะทำให้คนเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะตอบสนองความต้องการใจจิตใจของคน และเป็นแรงจูงใจให้ทำงานได้ดีกว่าปัจจัยภายนอก นอกจากนี้ เฮิร์ซเบอร์กยังได้กล่าวว่า องค์กรควรจะให้คนทำงานที่ท้าทายอย่างเต็มความสามารถพนักงานที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถจะต้องได้รับการเพิ่มความรับผิดชอบให้สูงขึ้น หากงานไม่มีความท้าทาย และไม่ทำให้คนทำงานได้อย่างเต็มความสามารถแล้วจะเกิดปัญหาในเรื่องของแรงจูงใจในการทำงาน

5. ทฤษฎีการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์

ทฤษฎีการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Taylor) ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ ปรัชญาการบริหารของเทย์เลอร์ ได้แก่

5.1 ทำการศึกษางานแต่ละส่วนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และพัฒนาวิธีการที่ดีที่สุด สำหรับการทำงานแต่ละอย่าง

5.2 ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการคัดเลือกและการฝึกอบรมพนักงาน และมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละคน

5.3 มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและพนักงาน

5.4 แบ่งงานและความรับผิดชอบในงานเป็นส่วนต่าง ๆ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล มีนักวิชาการหรือนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามหรือทัศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักธรรมาภิบาล ไว้ ดังนี้

ปธาน สุวรรณมงคล (2558, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง หลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ โดยยึดหลัก เหตุผล และความเป็นธรรม กล่าวอีกในแง่มุมหนึ่ง ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการและแนวทาง สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด

สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 19) ได้กล่าวถึงความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี มีกระบวนการ มีการร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสู่ความสำเร็จ สามารถควบคุมดูแล

ตลอดจนตรวจสอบ ซึ่งกันและกันได้ ยึดหลักความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนา องค์กรและประเทศให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ถวิล อรัญเวศ (2560, สื่อออนไลน์) ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหารการจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ

นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 21) ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักในการบริหารการปกครองที่ดีทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาประเทศทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยใช้แนวทางประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบ ยึดหลักเหตุผล มีความเป็นธรรม ยุติธรรมทางสังคม มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

นรมน ขันตี (2561, หน้า 27) ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีโดยการร่วมมือจากภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถควบคุมดูแลตลอดจนตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ยึดหลักความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาองค์กรและประเทศให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ภาธรณ์ สิรวรรธกุล (2561, หน้า 33) ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาลมีความสำคัญในฐานะเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมในการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใส ลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง สร้างความเป็นธรรมในสังคมเอื้อประโยชน์ให้คนทุกระดับมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสงบสุขจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุดสาคร สิงห์ทอง (2560, หน้า 138) ธรรมาภิบาลมีความสำคัญในฐานะเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมในการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใส ลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง สร้างความเป็นธรรมในสังคมเอื้อประโยชน์ให้คนทุกระดับมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสงบสุขจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

น้ำอ้อย คำชื่น (2561, หน้า 15) สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กระบวนการในการบริหาร จัดการก่อให้เกิดความเป็นธรรม ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ บรรยากาศใหม่ ๆ การทำงานร่วมกันด้วยวิธีการใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ และสามารถส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติเพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่ดี นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(2552, หน้า 25-26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรมและทางเศรษฐกิจ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วยฐานอันมั่นคง

2. ทำให้สามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นส่งผลทำให้ช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่นของประเทศ

3. ภาครัฐ และเอกชนรวมถึงภาคประชาชน และทุกภาคส่วนจะอยู่กันอย่างมีความสุขใจภายใต้การให้ความร่วมมือเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชาติ

4. ความไว้วางใจจากประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความศรัทธา ความเชื่อมั่นในหน่วยงานที่มีต่อภาพลักษณ์ ยอมรับในระดับสากล อันส่งผลทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

5. ประชาชน หรือผู้รับบริการได้มีสิ่งอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอนปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนหรือผู้รับบริการได้มากขึ้น

6. การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันจะเพิ่มโอกาสต่าง ๆ เช่นการระดมทุนสู่ตลาดในระดับสากลเพิ่มคุณค่าวงจรรวมถึงพันธมิตรทางธุรกิจ

7. การบริหารจัดการองค์การ กลไก หรือกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดี มีระบบมีความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน อันนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือและศรัทธาขององค์การนั้น

รัชยา ภักดีจิตต์(2557, หน้า 10) ให้ความสำคัญกับ “ธรรมาภิบาล” หรือ “การบริหารการจัดการที่ดี” เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคน

ในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส “ธรรมรัฐ” หรือ “การบริหารจัดการที่ดี” หรือ “ธรรมาภิบาล” คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้

สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 21) สรุปความสำคัญของธรรมาภิบาลได้ว่า ธรรมาภิบาลทำให้การบริหารจัดการขององค์กรมีกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดีมีระบบระเบียบ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนหรือทุกภาคส่วนสามารถอยู่รวมกันได้อย่างสงบสุข ตั้งอยู่ในครรลองคลองธรรม ดังนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจึงมีประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง) (2559, หน้า 18) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของธรรมาภิบาลนั้น เป็นยุทธศาสตร์แนวทางหนึ่งที่สำคัญในการนำมาเป็นกรอบพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ซึ่งธรรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบของรัฐมีความยุติธรรมเป็นมาตรฐานสากลที่จะใช้ขับเคลื่อนองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559, หน้า 37) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลมีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นธรร ม ทำให้การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตรวจสอบได้ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสงบสุข ธรรมาภิบาลยังเป็นกระบวนการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มีมาตรฐานสากล ผู้บริหารต้องสร้างขึ้นเป็นคุณสมบัติประจำตัวของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม สามารถเปิดเผยในการบริหารงานได้เป็นระบบ รวมถึงคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล คือ เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555, หน้า 18) กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 รัฐบาลกำหนดใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นยุทธศาสตร์ 1 ใน 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ใช้ในการพัฒนา

ประเทศและถือว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นไปสู่เป้าหมายโดยกำหนดให้สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกภาคของสังคม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลคือแนวทางที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ซึ่งหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบของสถานศึกษามีกระบวนการจัดการที่สามารถนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้

ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่เป็นธรรม และทำให้เกิดความยั่งยืนในสังคม มีนักวิชาการหลายท่านแสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของธรรมาภิบาล ดังนี้

อานันท์ ปันยารชุน(2542, หน้า 14) ลักษณะของธรรมาภิบาล คือ ผลลัพธ์ของกระบวนการอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันธรรมาภิบาลมีลักษณะเป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขาสังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์โดยใช้เป็นคำที่ใช้อยู่ร่วมกับกลุ่มคำประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน คำดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปองค์การของภาครัฐ นักรัฐประศาสนศาสตร์เห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตรวจสอบได้ ประเมินผลงานได้ชัดเจนและมีการแข่งขันเพื่อการบริการที่ดีขึ้น ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่ง เกี่ยวกับการมีธรรมาภิบาล คือ การมีประชาธิปไตย มิได้หมายความว่าจะนำไปสู่การมีธรรมาภิบาลเสมอไป แต่ประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น

สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 22) สรุปลักษณะของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นการบริหารจัดการที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สาบารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มบทบาท และกลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองของประชาชนในสังคมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะช่วยสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลในองค์กรได้ง่ายขึ้น

พระมหาสุเทพ สุภาจาโร(บุญหยง) (2559, หน้า 19) สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล จะต้องมีลักษณะเป็นแนวทางที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานระบบกลไกเป็นทั้งเหตุและผล ซึ่งทำให้การบริหารกิจการบ้านเมืองมีประสิทธิภาพประกอบด้วย6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่าเป็นกระบานความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐสังคมเอกชน และประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในการร่วมมือกัน

นรมน ขันตี(2561, หน้า 33) สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลมีลักษณะที่เป็นแนวคิดในเชิงบวกที่เป็นหลักปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตย คือ ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้โดยมีประชาธิปไตย เป็นพื้นฐานในการสนับสนุนและจำแนกใช้ในการบริหารเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ องค์กรที่มีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จะช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐและระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกันการกำหนดบทบาทของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนในระดับประเทศจะมีผลต่อบทบาทภารกิจและการบริหารจัดการของระดับภาครัฐและระดับองค์กรด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล คือ ความจำเป็นในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานและทุกองค์กร ไม่สามารถปฏิเสธที่จะนำมาสู่การปฏิบัติได้ เพราะการบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลนั้น ได้นำมาซึ่งการพัฒนาองค์กร และเป็นการทำงานที่มีระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชน หน่วยงานรัฐบาล หรือแม้แต่ภาคประชาชน ได้มีการยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานแล้ว ก็จะนำองค์กรนั้นสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ แม้แต่การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา นอกจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ส่งผลให้สถานศึกษามีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน อันประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้เพื่อการที่ผู้บริหารจะได้บริหารสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากภายนอกและนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาสืบไป

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล พบว่า ได้มีองค์การและนักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) (2543) หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งประกอบด้วย หลักการทั้งหมดที่สำคัญ 6 ประการด้วยกัน ประกอบด้วย

หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วมและหลักคุณธรรม จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับ เรื่อง การบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ โดยวางองค์ประกอบธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) ชาย หญิงทุกคนควรใช้สิทธิ์มีเสียงที่จะตัดสินใจให้ข้อเสนอแนะอย่างทัดเทียมกันอย่างเสรีภาพ ควรที่จะเปิดกว้างและอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่สามารถแสดงความคิดต่างเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีเหตุผล

2. นิติธรรม (Rule of Law) กฎหมายมีความเป็นธรรมรวมถึงการไม่เลือกเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (Transparency) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข่าวสาร การตรวจสอบความถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดความทุจริตนำไปสู่ความไว้วางใจของประชาชน มีการแจ้งข่าวสารข้อมูลให้ประชาชนเข้าถึงง่ายสะดวกและรวดเร็วรวมถึงมีการตรวจสอบความถูกต้อง

4. การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันกระบวนการ ดำเนินงาน และพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-Oriented) เป็นการประสานความแตกต่างผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ กระบวนการและขั้นตอนในการหาข้อยุติโดยให้ความเป็นธรรม

6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) ชายและหญิงสามารถปรับปรุงสถานะของตนเองและมีชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองได้อย่างเท่าเทียมกัน

7. ประสิทธิภาพและปุระสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการที่ให้ผลสัมฤทธิ์โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐภาคเอกชนหรือองค์กรภาคประชาสังคม ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน

9. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การพัฒนามนุษย์นั้นมีการเปิดกว้างถึงมุมมองในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ราชกิจจานุเบกษา (2542, หน้า 24-31) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารระบบกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึง หลักธรรมาภิบาลว่าประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคม ยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และ

กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่า เป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม เป็นธรรมที่ยึดมั่นความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริตมีจิตใจดีทั้งพูดจาและการกระทำเจ้าหน้าที่ของภาคประชาชนควรส่งเสริมและเป็นแบบอย่างให้ประชาชน

3 หลักความโปร่งใส เป็นหลักสร้างความไว้วางใจการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีการเข้าถึงเข้าใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่ประชาชน

4. หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนสามารถมีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรวมถึงสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในประเทศ

5. หลักความรับผิดชอบ ลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจ เอาใจใส่ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใด ๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. หลักความคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมมีการรณรงค์ให้คนไทยรู้จักประหยัดอดออมใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการบริหารงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ถูกต้อง ชอบธรรม เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษาครู บุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) นิติธรรม (Rule of Law) 3) ความโปร่งใส (Transparency) 4) การตอบสนอง (Responsiveness) 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึงหลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ (สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 8-9) เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้มีการกำหนดความหมายสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

4. หลักภาระรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น

(ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชน ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ประกอบด้วย 10 หลักการ ดังนี้ 1) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 2) หลักประสิทธิผล (Effective) 3) หลักการตอบสนอง (Responsive) 4) หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบ (Accountability) 5) หลักความเดเผย/โปร่งใส (Transparency 6)หลักนิติธรรม (Rule of Law) 7)ความเสมอภาค (Equity) 8) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 9)หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

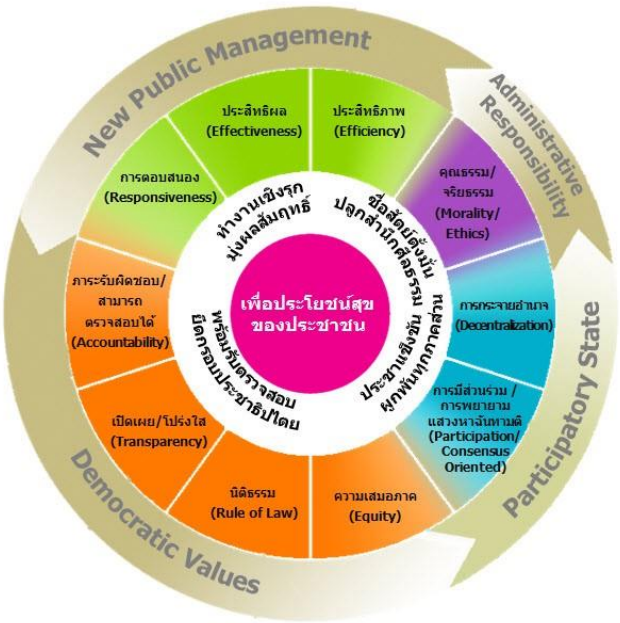

ภาพ 1 แผนภาพหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 3

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ เลขที่ 359 ถนนวิเชตวัฒนา ตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีความรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอวังเหนือ และอำเภอเมืองปาน โรงเรียนในสังกัด 93 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ได้จำแนกโรงเรียนตามขนาด 2 ขนาด ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนตั้งแต่ 1–120 คน มีจำนวน 78 โรงเรียน
2. โรงเรียนขนาดกลางที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121–499 คน มีจำนวน 14 โรงเรียน

ตาราง 1 แสดงจำนวนสถานศึกษาแยกตามขนาด 2 ขนาด ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ที่	อำเภอ	ขนาดโรงเรียน/คน		รวม
		ขนาดเล็ก 1–120	ขนาดกลาง 121–499	
1.	อำเภอแจ้ห่ม	30	6	36
2.	อำเภอเมืองปาน	18	7	25
3.	อำเภอวังเหนือ	31	2	33
รวมทั้งสิ้น		**79**	**14**	**93**

ที่มา: กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2564, สื่อออนไลน์

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ได้ดำเนินตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประจำปี 2560–2564 ได้กำหนดเป้าหมาย ทิศทางการบริหารการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) แผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่12 (พ.ศ. 2560–2564) จุดเน้นเชิงนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยมีทิศทางการดำเนงาน ดังนี้

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

3. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21

4. สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

5. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ

6. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

7. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

2. ประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตพื้นที่การศึกษาได้รับโอกาสในการศึกษาตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

3. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษามีคุณธรรมสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถในการแข่งขัน

4. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ

6. สำนักงานเขตพื้นที่ มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ดังนี้

ชไมพร ชคัตตรัยกุล (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหาร และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 6 หลัก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารมีการปฏิบัติในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาทั้ง 6 หลัก พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05แต่ผู้บริหารที่บริหารในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ(2559, บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทรา อิ่มในบุญ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความผูกพันต่อองค์กรของครู ผู้สอนตามความคิดเห็นของ ครู ผู้สอน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระมหาสุเทพ สุภาจาโร(บุญหยง) (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ และเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 5) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนคุณภาพโดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุดสาคร สิงห์ทอง (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบระดับธรรมาภิบาล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธรรมาภิบาล และปัจจัยทางทฤษฎีที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานแล้วส่งผลต่อธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 3) ระดับธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนสูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

ภาธรณ์ สิรวรรธกุล (2561, หน้า 101–103) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา 2) ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1)ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นรมน ขันตี (2561, หน้า 66–68) ได้ศึกษาการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัย ผลว่า 1) บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับ

นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 100–102) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ระดับแรงจูงใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 2) ระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการปฏิบัติงานตาม

หลักธรรมาภิบาลของครู และ 4) สมการพยากรณ์แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แรงจูงใจกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) แรงจูงใจส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามตัวแปรวิทยฐานะ โดยรวมพบว่าวิทยฐานะแตกต่างกันระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตัวแปรตามประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ โดยรวมพบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการแตกต่างกันระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน

ชรินรัตน์ แผงดี (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลและพัฒนาระบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ประกอบด้วย หลักการ 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส

หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ และหลักคุณธรรม/จริยธรรม

สตพงศ์ พิทอนวร(2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาระดับของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับของจรรยาบรรณวิชาชีพของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ผลการวิจัย พบว่า 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง 2) จรรยาบรรณวิชาชีพของครูโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านการตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานมีระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานบริหารงบประมาณต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลตามการบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนากระบวนการทำงานและช่วยให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาที่มีการดำเนินการที่มีความโปร่งใสต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบให้เป็นที่น่าเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนโดยยึด

หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใสความมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ประสบผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานและเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและก้าวสู่ความเป็นเลิศอีกด้วย นอกจากนี้ยังพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม ดี เก่ง มีสุข และอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยยึดตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552) ดังนี้

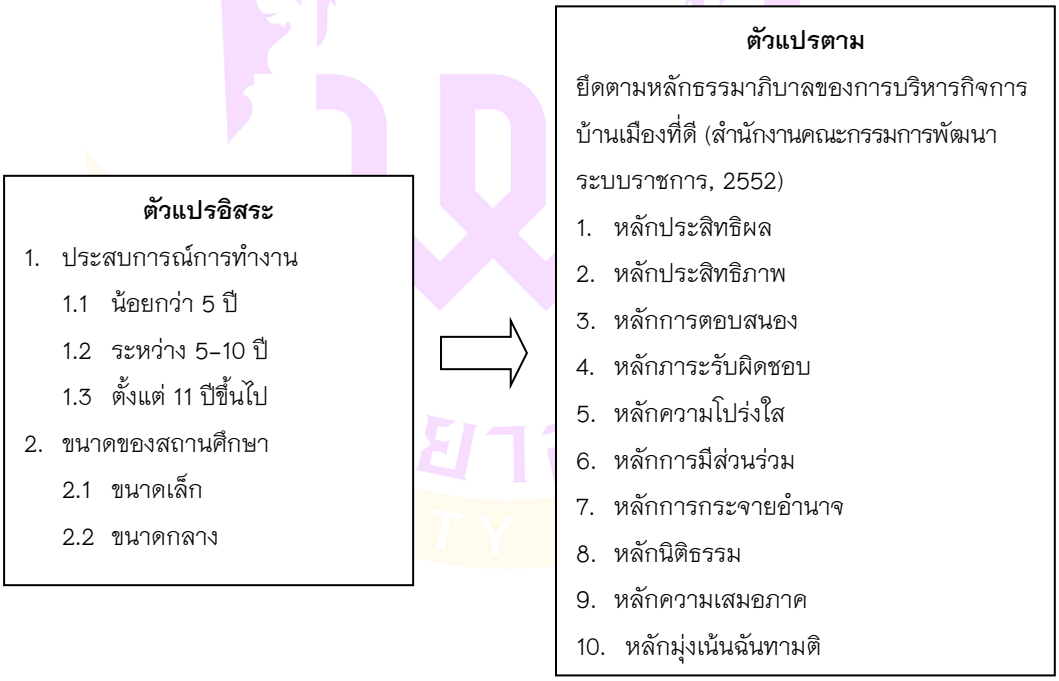

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต3 จำนวน 93 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 611 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2564, สื่อออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำนวน 242 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 43) เทียบขนาดของประชากรที่จำนวน 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 242 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	79	361	143
ขนาดกลาง	14	250	99
รวมทั้งสิ้น	**93**	**611**	**242**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3)หลักการตอบสนอง 4) หลักภาระรับผิดชอบ/ตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert, 1974, p 247)

5 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของหลักธรรมภิบาลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักภาระรับผิดชอบ/ตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้ตรงกับเนื้อหาแล้วนำแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษาปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

5.1 ผศ.ดร.สันติ บูรณะชาติ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

5.2 นายมนตรี ธิแก้ว ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

5.3 นายสมคิด สืบแจ้ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ –1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งถือว่า เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา

7. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.977

9. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 242 ฉบับ

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ทางช่องเมล์ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ธุรการโรงเรียนกระจายข่าวในการทำการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 15–20 วัน

3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 242 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 242 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 77)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50– 5.00 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50–4.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.49 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F–test) และขนาดของสถานศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t–test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item–Objective Congruence: IOC)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4 การทดสอบค่าเอฟ (F–test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

3.5 การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\overline{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ t

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

SS แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกด้วยกำลังสอง (Sum of Square)

MS แทน ค่าความแปรปรวน (Mean Square)

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)

p แทน ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ

* แทน ค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	80	33.10
2. ระหว่าง 5–10 ปี	60	24.80
3. ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	102	42.10
รวม	**242**	**100.00**
ขนาดสถานศึกษา		
1. ขนาดเล็ก	63	26.00
2. ขนาดกลาง	179	74.00
รวม	**242**	**100.00**

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมา ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 และน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5–10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 24.80 ด้านขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดสถานศึกษามากที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 และน้อยสุด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. หลักประสิทธิผล	4.47	0.60	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ	4.34	0.70	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.47	0.56	มาก
4. หลักภาระรับผิดชอบ	4.50	0.51	มากที่สุด
5. หลักความโปร่งใส	4.58	0.45	มากที่สุด
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.49	0.49	มาก
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.50	0.49	มากที่สุด
8. หลักนิติธรรม	4.52	0.50	มากที่สุด
9. หลักความเสมอภาค	4.53	0.44	มากที่สุด
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.54	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.44**	**มากที่สุด**

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) รองลงมา คือ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิผล

หลักประสิทธิผล	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ	4.44	0.63	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน	4.52	0.67	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน	4.54	0.59	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	4.38	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.47**	**0.60**	**มาก**

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.38)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิภาพ

หลักประสิทธิภาพ	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีคุณภาพ	4.33	0.64	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาโดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.34	0.87	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	4.34	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.34**	**0.70**	**มาก**

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาโดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\overline{X}$ = 4.34) และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ($\overline{X}$ = 4.34) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีคุณภาพ ($\overline{X}$ = 4.33)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนอง	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้	4.56	0.55	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ	4.49	0.58	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้	4.36	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.47**	**0.56**	**มาก**

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ

หลักภาระรับผิดชอบ	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	4.47	0.54	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.56	0.58	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ	4.47	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.51**	**มากที่สุด**

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย	4.61	0.58	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึงและข้อมูลมีความถูกต้อง	4.56	0.49	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการ และกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้	4.62	0.53	มากที่สุด
4. ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา รักษาวินัย และดำเนินการทางวินัยกรณีมีปัญหาหรือถูกกล่าวหาอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามระเบียบ	4.54	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.58**	**0.49**	**มากที่สุด**

จากตาราง 9 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการ และกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้ ($\overline{X}$ = 4.62) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ($\overline{X}$ = 4.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา รักษาวินัย และดำเนินการทางวินัยกรณีมีปัญหาหรือถูกกล่าวหาอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามระเบียบ ($\overline{X}$ = 4.54)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	n = 97		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง	4.50	0.59	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา	4.42	0.58	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ	4.56	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.49**	**0.49**	**มาก**

จากตาราง 10 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการกระจายอำนาจ

ด้านหลักการกระจายอำนาจ	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร	4.42	0.58	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ	4.59	0.59	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ	4.48	0.54	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.48	0.62	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ	4.52	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.50**	**0.49**	**มากที่สุด**

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ	4.47	0.63	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ	4.56	0.58	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ	4.53	0.54	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.52**	**0.50**	**มากที่สุด**

จากตาราง 12 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.53	0.53	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ	4.54	0.54	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง	4.53	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.53**	**0.44**	**มากที่สุด**

จากตาราง 13 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ ($\overline{X}$ = 4.54) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ($\overline{X}$ = 4.53) และผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกัน ($\overline{X}$ = 4.53)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	n = 242		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง	4.54	0.58	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม	4.55	0.53	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น	4.59	0.53	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ	4.51	0.54	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ	4.54	0.57	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.54**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตาราง 14 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น ($\overline{X}$ = 4.59) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ($\overline{X}$ = 4.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ ($\overline{X}$ = 4.51)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		ระหว่าง 5–10 ปี		ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านประสิทธิผล	4.54	0.42	4.35	0.85	4.48	0.54	1.76	0.17
2. ด้านประสิทธิภาพ	4.46	0.43	4.21	1.09	4.31	0.55	2.31	0.10
3. หลักการตอบสนอง	4.58	0.40	4.37	0.73	4.44	0.55	2.64	0.07
4. หลักภาระรับผิดชอบ	4.51	0.45	4.49	0.64	4.49	0.48	0.04	0.95
5. หลักความโปร่งใส	4.53	0.50	4.57	0.44	4.64	0.41	1.33	0.26
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.58	0.39	4.55	0.57	4.39	0.49	3.82*	0.02
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.49	0.36	4.56	0.63	4.47	0.49	0.57	0.56
8. หลักนิติธรรม	4.52	0.41	4.57	0.62	4.48	0.49	0.60	0.54
9. หลักความเสมอภาค	4.62	0.38	4.53	0.55	4.47	0.42	2.32	0.10
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.62	0.34	4.52	0.50	4.50	0.42	1.88	0.15
รวม	**4.55**	**0.33**	**4.48**	**0.62**	**4.47**	**0.38**	**0.66**	0.51

หมายเหตุ: *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 15 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน และพิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's)

ตาราง 16 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe's) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในด้านหลักการมีส่วนร่วมความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5–10 ปี	ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป
		4.54	4.35	4.48
น้อยกว่า 5 ปี	4.54	–	0.19	0.06*
ระหว่าง 5–10 ปี	4.35		–	–0.13
ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	4.48			–

จากตาราง 16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี กับ ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	เล็ก (n = 63)		กลาง (n = 179)		t-test	P
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านประสิทธิผล	4.59	0.46	4.43	0.64	1.79	0.07
2. ด้านประสิทธิภาพ	4.34	0.46	4.33	0.77	0.06	0.95
3. หลักการตอบสนอง	4.38	0.52	4.51	0.57	-1.56	0.11
4. หลักภาระรับผิดชอบ	4.52	0.42	4.49	0.55	0.42	0.67
5. หลักความโปร่งใส	4.48	0.40	4.62	0.46	-2.06*	0.04
6. หลักการมีส่วนร่วม	4.54	0.39	4.48	0.52	0.99	0.32
7. หลักการกระจายอำนาจ	4.52	0.42	4.49	0.51	0.38	0.70
8. หลักนิติธรรม	4.47	0.40	4.53	0.53	0.96	0.33
9. หลักความเสมอภาค	4.59	0.40	4.52	0.46	1.57	0.25
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.51	0.38	4.55	0.43	0.68	0.49
เฉลี่ยรวม	**4.50**	**0.35**	**4.50**	**0.47**	**-.0.02**	**0.98**

หมายเหตุ: *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 17 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านหลักความโปร่งใส ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส รองลงมา คือ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักประสิทธิภาพ

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

มีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาโดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีคุณภาพ

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวังความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินการ และกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา รักษาวินัย และดำเนินการทางวินัยกรณีมีปัญหาหรือถูกกล่าวหาอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามระเบียบ

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา

1.7 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร

1.8 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ

1.9 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ ข้อค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกัน

1.10 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษามีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ด้านการมีส่วนร่วม ครูที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 น้อยกว่า 5 ปี แตกต่างกันกับครูที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านหลักความโปร่งใส ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน มีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน และมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 89) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 148) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลา โดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และผู้บริหารสถานศึกษามีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 88) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 147) ได้ทำการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการรวมถึงสามารถตอบสนองความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้ สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 90) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 149) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ และแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ไม่สอดคล้องกับ สุดสาคร สิงห์ทอง (2560, หน้า 144–145) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ด้านหลักภาระความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 81–82) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินการ และกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้

จัดให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึงและข้อมูลมีความถูกต้อง สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96)ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 92) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559, หน้า 61) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 95) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 79–80) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภาธรณ์ สิรวรรธกุล (2561, หน้า 82) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำมีการปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ และมีการถ่ายโอน

อำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 154) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.8 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ และมีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับ สตพงศ์ พิทอนวร (2563, หน้า 83–84) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ นรมน ขันตี (2561, หน้า 52) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.9 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ มีการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง สอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 155–156) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับ สุดสาคร สิงห์ทอง (2560, หน้า 144–145) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ นวรัตน์ อายุยืน (2561, หน้า 94) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.10 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทมติ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และมีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทมติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับ กมลพรรณ พึ่งด้วง (2560, หน้า 155–156) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักมุ่งฉันทามติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับ ชรินรัตน์ แผงดี (2562, หน้า 54) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ด้านหลักมุ่งฉันทามติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ประสบการณ์การทำงานต่างกันการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูปฏิบัติหน้าที่การสอนและหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานมากมีการสอนงานให้กับผู้มีประสบการณ์ทำงานน้อย จึงส่งผลทำให้การพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาครูมีการวางแผนและจัดทำนโยบายแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของครูผู้สอนและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ประสบการณ์

การทำงานนั้นไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง (2564, หน้า 486-487) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ประสบการณ์การทำงานต่างกันความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ชไมพร ชคัตตรัยกุล (2554, หน้า 136-137) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ประสบการณ์การทำงานต่างกันระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ขนาดของสถานศึกษาต่างกันการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันครูผู้สอนมีการรับรู้งานที่เท่าเทียมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากขึ้น รวมถึงการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่จำกัดและเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น จึงทำให้สถานศึกษาขนาดเล็ก กับ สถานศึกษาขนาดกลางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุพรทิพย์ ไทรทองคำ (2561, หน้า 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ขนาดสถานศึกษาต่างกันระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับ ชไมพร ชคัตตรัยกุล (2554, หน้า 136-137) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ขนาดสถานศึกษาต่างกันระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านหลักประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตาม ประเมินผล พัฒนา ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

2. ด้านหลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีคุณภาพ

3. ด้านหลักการตอบสนอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างได้

4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา รักษาวินัย และดำเนินการทางวินัยกรณีมีปัญหาหรือถูกกล่าวหาอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามระเบียบ

6. ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา

7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร

8. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ

9. ด้านหลักความเสมอภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกัน

10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

2. ควรศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

กมลพรรณ พึ่งด้วง. (2560). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. (2564). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป. เขต 3 (ลำปาง).** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก https://lpg3.go.th/.

ไกรศร เจียมทอง. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

จันทรา อิ่มในบุญ. (2559). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ชไมพร ชคัตตรัยกุล. (2554). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

ชรินรัตน์ แผงดี. (2562). การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,** 21(1), 48–59. .

ถวิล อรัญเวศ. (2560). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล.** สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2564, จาก https://www.gotoknow.org/posts/649542.

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). **การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.** กรุงเทพฯ: วี อินเตอร์ พริ้นท์.

นรมน ขันตี. (2561). **การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

นวรัตน์ อายุยืน. (2561). **แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

น้ำอ้อย คำชื่น. (2561). ศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา. **วารสารวิจัยธรรมศึกษา,** 1(1), 9–20.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

บุญส่ง กรุงชาลี. (2561). ท**ักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). **การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างหลักธรรมาภิบาล.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ปิยะนุช บัวชุม, สมคิด นาคขวัญ และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2561). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.** การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี. .

พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง). (2559). **การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ภาธรณ์ สิรวรรธกุล. (2561). **การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง. (2564). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. **วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์,** 6(3), 475–490.

มูนา จำรง. (2560). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (10 สิงหาคม 2542). **ราชกิจจานุเบกษา.** 116(63 ง). หน้า 24–31. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564, จาก http://www.dmr.go.th/download/10.pdf.

รัชยา ภักดีจิตต์. (2557). **ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและเอกชน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สตพงศ์ พิทอนวร. (2563). **การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. (2563). **แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3.** ลำปาง: ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). (2543). **การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) รายการประจำปี 2541–2543.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนกลยุทธประจำปี พ.ศ. 2551–2555.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2564). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พี เพรส.

สุดสาคร สิงห์ทอง. (2560). ธรรมาภิบาลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย. **อินทนิลทักษิณสาร,** 12(2), 131–158.

สุพรทิพย์ ไทรทองคำ. (2561). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. **วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,** 11(1), 91-99.

สุภัค ยมพุก. (2558). **การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

อานันท์ ปันยารชุน. (2542). **ธรรมรัฐ : Good Governance ในนานาทัศนะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี.** นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

Likert, R. (1974). **New Patterns of Management.** New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บูรณะชาติ
   สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
   วุฒิการศึกษา ศษ.ด.การบริหารการศึกษา
   ตำแหน่ง อาจารย์ผู้สอน
   วิทยฐานะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

2. นายมนตรี ธิแก้ว
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลวังเหนือ
   วุฒิการศึกษา ศษ.ม.การบริหารการศึกษา
   ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา
   วิทยฐานะ เชี่ยวชาญ

3. นายสมคิด สืบแจ้
   สถานที่ทำงาน โรงเรียนทุ่งฮั้ววิทยา
   วุฒิการศึกษา ศษ.ม.การบริหารการศึกษา
   ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา
   วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5–1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
1. หลักประสิทธิผล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารสถานศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2. หลักประสิทธิภาพ						
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม	0	1	1	0.7	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาโดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	1	1	1	1	สอดคล้อง
3. หลักการตอบสนอง						
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวังความต้องการ ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. หลักภาระรับผิดชอบ						
11	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
13	ผู้บริหารสถานศึกษามีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5. หลักความโปร่งใส						
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึงและข้อมูลมีความถูกต้อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการ และกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
6. หลักการมีส่วนร่วม						
17	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
19	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ	1	1	1	1	สอดคล้อง
7. หลักการกระจายอำนาจ						
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรและภารกิจจากผู้บริหารระดับสูงให้แก่ผู้บริหารระดับกลางและระดับต้นเพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร	0	1	1	0.7	สอดคล้อง
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรโดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
8. หลักนิติธรรม						
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาในการบริหารงานด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	0	1	1	0.7	สอดคล้อง
25	ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
9. หลักความเสมอภาค						
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ	0	1	1	0.7	สอดคล้อง
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ						
28	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 องค์ประกอบ

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
29	ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็นมีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.977	36

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	154.8667	290.051	.871	.976
A2	154.7667	287.771	.883	.976
A3	154.7333	293.926	.732	.977
A4	154.8667	283.568	.908	.976
B1	155.0000	291.517	.800	.976
B2	154.9667	287.344	.615	.978
B3	154.9333	285.375	.860	.976
C1	154.7333	294.547	.702	.977
C2	154.7333	295.099	.747	.977
C3	154.8667	286.602	.797	.976
D1	154.8667	293.016	.805	.976
D2	154.7000	291.183	.792	.976
D3	154.8000	289.476	.816	.976
E1	154.7667	294.047	.670	.977
E2	154.7333	299.375	.596	.977

Item–Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item–Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E3	154.6333	297.551	.623	.977
E4	154.7000	296.355	.770	.977
F1	154.8333	292.213	.763	.977
F2	154.8667	290.464	.852	.976
F3	154.6333	297.206	.727	.977
G1	154.9333	294.892	.673	.977
G2	154.7667	293.357	.700	.977
G3	154.9667	295.964	.706	.977
G4	154.9333	290.409	.759	.977
G5	154.7667	294.944	.686	.977
H1	154.9333	290.340	.716	.977
H2	154.7333	298.616	.510	.977
H3	154.8333	294.144	.738	.977
I1	154.7333	293.651	.823	.976
I2	154.6333	293.895	.815	.976
I3	154.7000	295.045	.749	.977
J1	154.5667	295.357	.755	.977
J2	154.6667	299.816	.570	.977
J3	154.6000	295.214	.753	.977
J4	154.6667	300.299	.542	.977
J5	154.5667	296.116	.714	.977

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น โดยไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และสถานภาพทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามข้อมูลกับ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก

นางสาวสุภาพร หลีจ๊ะ
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. ประสบการณ์การทำงาน
   ( ) น้อยกว่า 5 ปี
   ( ) 5–10 ปี
   ( ) 11 ปีขึ้นไป
2. ขนาดสถานศึกษา
   ( ) ขนาดเล็ก
   ( ) ขนาดกลาง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ขอ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับการบริหาร 5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
หลักประสิทธิผล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผนการปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหารงาน					
3	ผู้บริหารสถานศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
หลักประสิทธิภาพ						
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีคุณภาพ					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาโดยใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม					
หลักการตอบสนอง						
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการด้านการให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้					
9	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจให้แก่ผู้รับบริการ					
10	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความคาดหวังความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้					
หลักภาระรับผิดชอบ						
11	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้					
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อความคาดหวังของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
13	ผู้บริหารสถานศึกษามีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ					
หลักความโปร่งใส						
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่เปิดเผยตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้ เมื่อมีข้อสงสัย					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้อย่างทั่วถึงและข้อมูลมีความถูกต้อง					
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินการและกระบวนการต่าง ๆ ให้บุคคลภายนอกตรวจสอบได้					
17	มีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา รักษาวินัย และดำเนินการทางวินัย กรณีมีปัญหาหรือถูกกล่าวหาอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามระเบียบ					
หลักการมีส่วนร่วม						
18	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง					
19	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น แนวทางหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา					
20	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ					
หลักการกระจายอำนาจ						
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจให้แก่บุคลากรเพื่อให้ดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร					
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานและมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ					
24	ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
25	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ					
หลักนิติธรรม						
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจตามกฎระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษาในการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ					
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ					
28	ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเสมอ					
หลักความเสมอภาค						
29	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติต่อผู้รับบริการให้ได้รับการปฏิบัติ และได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน					
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจ					
31	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง					
หลักมุ่งเน้นฉันทามติ						
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง					
33	ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม					

ข้อ	ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
34	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น					
35	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ					
36	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สำหรับการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สุภาพร หลีจ๊ะ
วัน เดือน ปี เกิด	14 มีนาคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏจันเกษม, กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	โรงเรียนทุ่งฮั้ววิทยา หมู่ 4 ตำบลทุ่งฮั้ว อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง 52140
ผลงานตีพิมพ์	สุภาพร หลีจ๊ะ (ผู้บรรยาย). (23 เมษายน 2565). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. ใน การประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8 (หน้า 350-361). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.